

HANDBOEK SOCIALEZEKERHEIDSRECHT

HANDBOEK SOCIALEZEKERHEIDSRECHT

Jef VAN LANGENDONCK

Met medewerking van
Yves JORENS
Freek LOUCKX
Yves STEVENS

Tiende editie

 INTERSENTIA

Antwerpen – Cambridge

Handboek socialezekerheidsrecht. Tiende editie
Jef Van Langendonck m.m.v. Yves Jorens, Freek Louckx en Yves Stevens

© 2020 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Omslagbeeld: Paul Klee, *Mountain and Synthetic air* © Christie's Images / Artothek / Alinari Archives

ISBN 978-94-000-1158-8 (gebonden)
ISBN 978-94-000-1157-1 (paperback)
D/2020/7849/7
NUR 825

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.jurisquare.be.

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

WOORD VOORAF

Het is nu zowat 40 jaar geleden dat de eerste editie van dit handboek verscheen, toen nog bij een andere uitgever. Het betrof een heel wat minder ambitieuze en vooral minder omvangrijke publicatie. Het had wel de verdienste het enige Nederlandstalige handboek over het recht van de sociale zekerheid in België te zijn.

Veel is ondertussen veranderd. Het recht van de sociale zekerheid heeft zich in de tussenliggende decennia bijzonder sterk ontwikkeld. Aan alle Vlaamse rechtsfaculteiten wordt dit vak beoefend door gerenomeerde collegae, die heel wat onderzoekswerk en publicaties aan deze materie wijden. Meerdere gespecialiseerde tijdschriften zijn op dit gebied ontstaan. De klassieke juridische tijdschriften besteden er meer en meer aandacht aan. Het recht van de sociale zekerheid neemt in de rechtswetenschap een steeds sterkere positie in. Ook de rechtspraak ruimt een altijd maar bredere plaats in voor dit recht. Men kent natuurlijk de onstuitbare vloed aan wetten en besluiten, die vooral sinds de crisisperiode van de jaren tachtig over het stelsel van sociale zekerheid is uitgestort. Parallel daarmee is het aantal uitspraken van de arbeidsgerechten op dit gebied tot onvoorstelbare hoeveelheden gestegen. Ook in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen neemt de sociale zekerheid een plaats in die weinigen daar ooit hadden verwacht.

Dit alles maakt het opstellen van een handboek over deze materie niet eenvoudiger. Destijds wezen wij er al op dat de materie te omvangrijk was om volgens de regels van een klassiek juridisch handboek behandeld te worden. De meeste detailregelingen en regimes voor bijzondere groepen zullen buiten beschouwing worden gelaten.

Zoals toen, zullen wij ook nu in de eerste plaats pogen de structuur bloot te leggen van de sociale zekerheid in België, waarbij vooral aandacht zal worden besteed aan de eigenheden van elke sector qua problematiek en qua techniek, aan de originele aspecten van de gekozen oplossingen en aan de betwiste elementen hierin. Het historische element is hierbij vrij prominent aanwezig. Heel wat regelingen zijn niet te begrijpen zonder referentie naar hun historische achtergrond. De zin en het waarom van de regelingen beschouwen wij vaak als belangrijker dan de precieze beschrijving ervan, die men elders kan vinden. In het spoor van de harmonisatiebeweging die in de Belgische sociale zekerheid meer en meer veld wint, zullen zij de klassieke indeling werknemers-zelfstandigen-overheidspersoneel

verlaten en de materie sectorgewijze behandelen over de beroepsgroepen heen. Eerst komen daarbij het toepassingsgebied en de financiering aan bod en vervolgens de verschillende prestatiegroepen: arbeidsongevallen en beroepsziekten, medische zorgen, arbeidsongeschiktheid, werkloosheid en pensioenen. Zoals voorheen zal daarbij de “algemene” regeling voor de werknemers op de eerste plaats komen en zullen de andere regelingen bij wijze van afwijking hiervan behandeld worden. Onder het deel over arbeidsongeschiktheid hebben wij ook de tegemoetkomingen voor mindervaliden geplaatst. Bij de werkloosheid zal men ook de faillissementsverzekering (nu “overbruggingsrecht”) voor zelfstandigen en het gewaarborgd minimuminkomen voor iedereen (dat nu “recht op maatschappelijke integratie” heet) aantreffen. Bij de pensioenen komt ook het gewaarborgd inkomen voor bejaarden (dat nu “inkomensgarantie voor ouderen” heet) aan bod.

De gezinsbijslagen, altijd al een twijfelachtig sociaal “risico”, horen hier niet meer bij vermits zij nu, met de bijstand, onder de geregionaliseerde materies vallen. Deze worden apart en eerder beknopt behandeld onder de titel: “infranationaal recht”, waarbij hoofdzakelijk de Vlaamse Gemeenschap besproken wordt. Het leek ondoenbaar hier alle verschillende regio’s de revue te laten passeren.

Anders dan de vorige editie behandelt dit handboek ook, zij het op een beknopte manier, het Europees recht dat op de Belgische sociale zekerheid van toepassing is, en de geregionaliseerde materies, die het voorwerp uitmaken van decreten in de verschillende Gemeenschappen.

Het handboek van 1988 was nog het enigszins eigenzinnige werk van één man. Ik alleen was verantwoordelijk voor de betwistbare passages en de vergissingen die erin voorkwamen. Deze wat koppige opvatting is thans grotendeels verlaten. Collega Johan PUT heeft in de twee vorige edities voornamelijk het deel over de bestuurlijke inrichting en over de mindervaliden voor zijn rekening genomen. Dries SIMOENS schreef toen de herziene versie van het recht op maatschappelijke integratie en de OCMW-wet en van het nieuwe subhoofdstuk over de gemeenschappelijke bepalingen betreffende de medische verzorging en de uitkeringen in de ZIV. Guido VAN LIMBERGHEN herschreef toen het gedeelte over de inkomensgarantie voor ouderen en leverde belangrijke teksten waaruit geput kon worden voor de herziening van het deel over de zelfstandigen. Veel van hun teksten zijn in deze editie behouden. Anne VAN REGENMORTEL verzorgde toen het toepassingsgebied en de bijdragen voor werknemers. Zij heeft voor de huidige editie vooral de arbeidsongevallen en de beroepsziekten nagekeken. De huidige editie is voorbereid door een werkgroep, bestaande uit de collega’s Yves STEVENS, Yves JORENS, Freek LOUCKX en mijzelf.

Het weze herhaald dat voor het overige de fouten en vergissingen op rekening blijven komen van de voornaamste auteur. Zoals in het verleden, worden opmer-

kingen van lezers in dank aanvaard en nuttig gebruikt om de kwaliteit van de volgende editie te verbeteren.

Dit handboek wordt regelmatig geactualiseerd. De cumulatieve actualisering kan men vinden op de website van de uitgeverij: <http://academisch.intersentia.be/SearchDetail.aspx?bookId=101129&title=Handboek%20socialezekerheidsrecht>. De praktische regelingen van de sociale zekerheid in België kan men beter vinden in het *Praktijkboek sociale zekerheid*, (J. PUT (ed.), Wolters Kluwer, jaarlijks) en in het *Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België*, te downloaden van de website van de FOD Sociale Zekerheid (soms een beetje verouderd). Voor de vermelde geïndexeerde bedragen van de uitkeringen of inkomensgrenzen in dit handboek kan men de volgende website consulteren: www.socialezekerheid.fgov.be/nl/nieuws-publicaties/wetgeving/bedragen/indexatie-bedragen-uitkeringen.htm.

Jef VAN LANGENDONCK
Leuven, 30 november 2019

INHOUD

<i>Woord vooraf</i>	v
<i>Lijst van verkort geciteerde wetgeving</i>	xxxix

DEEL I.

ALGEMEEN DEEL	1
---------------------	---

Hoofdstuk 1.

Begrip en situering	3
----------------------------------	---

Afdeling 1. Terminologie en definitie	3
---	---

1. Terminologie	3
2. Definitie	3
2.1. ‘Sociaal recht’	3
2.2. Sociale zekerheid	5
2.2.1. Het definitieprobleem	5
2.2.2. Naar een positiefrechtelijke definitie	7
2.2.3. De betrokken regelingen	8
2.3. De sociale verzekering	8
2.4. De bijstand	10
2.5. De sociale zekerheid	11

Hoofdstuk 2.

Fundamentele problematiek	13
--	----

Afdeling 1. Doel en opvatting van de sociale zekerheid	13
--	----

1. De klassieke opvattingen: Bismarck en Beveridge	14
1.1. Het Bismarck-model	14
1.2. Het Beveridge-model	15
2. Evolutie naar een ‘Europese’ opvatting: dubbele doelstelling	17
3. Andere opvatting: schade aan de mens	19

Afdeling 2. Financiering	23
--------------------------------	----

1. Twee uitgangspunten	23
2. Financieringstechnieken binnen de Belgische sociale zekerheid	25

Afdeling 3. Sociale zekerheid en economie	27
---	----

1. De sociale zekerheid: een last voor de economie?	27
2. Sociale zekerheid en tewerkstelling	30

Afdeling 4. Selectiviteit en inkomensverdeling	31
1. Selectiviteit	31
2. Inkomensherverdeling.	33
Afdeling 5. Sociale zekerheid en persoonlijke verantwoordelijkheid	35
Hoofdstuk 3.	
Geschiedenis van het Belgische stelsel	41
Afdeling 1. De voorgeschiedenis	41
Afdeling 2. Van 1886 tot de Eerste Wereldoorlog.	43
Afdeling 3. Van de Eerste tot de Tweede Wereldoorlog.	45
Afdeling 4. Van de Tweede Wereldoorlog tot de jaren zestig	47
1. Het “ontwerp van akkoord van sociale solidariteit”	47
2. De besluitwet maatschappelijke zekerheid.	48
3. Evolutie in de jaren vijftig	49
4. Evolutie 1960-1965	50
Afdeling 5. De grote uitbouw: 1965-1974.	51
Afdeling 6. De crisis vanaf 1975	52
1. De eerste golf van programmawetten	52
2. De volmachtenperiode.	54
3. De nieuwe programmawetten	55
Hoofdstuk 4.	
Het recht op sociale zekerheid als mensenrecht	59
Afdeling 1. De politieke aankondiging van een nieuwe fase	59
Afdeling 2. Verdragsrechtelijke erkenningen van het recht op sociale zekerheid	60
1. Mondiale verdragen.	60
2. Europese verdragen en beleidsinitiatieven.	64
Afdeling 3. Grondwettelijke verankering van het recht op sociale zekerheid ..	69
Afdeling 4. Relevantie in de rechtspraak	70
Hoofdstuk 5.	
Bestuurlijke organisatie.	75
Afdeling 1. Verhouding tussen overheid en sociaal verzekerde	76
1. De administratieve lasten van de sociale zekerheid	76
2. Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	77
3. Het ‘Handvest’ van de Sociaal Verzekerde.	80
3.1. Algemeen	80
3.2. Toepassingsgebied	82

3.3.	Algemene verplichtingen van de socialezekerheidsinstellingen	83
3.3.1.	Voorlichtings- en informatieplicht.	84
3.3.2.	Kennisgevingsplicht (art. 7)	85
3.3.3.	Toegang tot het dossier.	85
3.4.	Toekenningsprocedure	86
3.4.1.	Aanvraag of ambtshalve toekenning (art. 8 en 9) ...	86
3.4.2.	Beslissing (art. 10 tot 16)	86
3.4.3.	Herziening (art. 17 tot 19)	88
3.4.4.	Intrest (art. 20 tot 21 <i>bis</i>)	91
3.4.5.	Afstand van terugvordering	95
3.4.6.	Voorzieningstermijnen.	96
Afdeling 2.	De instellingen.	98
1.	Types en functies van instellingen.	98
2.	De openbare instellingen	98
2.1.	Algemeen	98
2.2.	Paritair beheer.	101
2.2.1.	Toepassingsfeer	101
2.2.2.	Bevoegdheid.	101
2.2.3.	Organen	103
2.3.	Overheidsvoogdij	104
2.3.1.	Algemeen	104
2.3.2.	De bestuursovereenkomsten.	104
3.	De private instellingen.	105
3.1.	Machtiging en erkenning	105
3.2.	De gemachtigde instellingen.	107
3.2.1.	Ziekenfondsen	107
3.2.2.	Uitbetalingsinstellingen voor werkloosheidsverzekering	111
3.2.3.	Arbeidsongevallenverzekeraars	112
3.2.4.	Sociale verzekeringskassen voor zelfstandigen	112
3.3.	De erkende instellingen	113
3.4.	Administratieve overheden?	115

DEEL II.	
BIJDRAGENREGELINGEN.....	119
Inleiding: de RSZ-wet.....	121
Hoofdstuk 1.	
Toepassingsgebied.....	127
Afdeling 1. Werknemers en overheidspersoneel.....	127
Afdeling 2. De algemene regel.....	129
1. De overeenkomst.....	130
1.1. Gebrek aan toestemming.....	130
1.2. Eenzijdige overheidshandeling.....	131
1.2.1. Openbare dienst.....	131
1.2.2. Gecollocerde patiënten.....	132
1.2.3. Gedetineerden.....	133
1.3. Overeenkomst gesloten met een andere partij.....	133
2. Het verrichten van arbeid.....	134
2.1. Stagiairs.....	134
2.2. Sportbeoefenaars.....	136
2.3. Andere marginale vormen van arbeid.....	138
3. Het verdienen van een loon.....	139
3.1. Au pairs.....	139
3.2. Vrijwilligerswerk.....	140
4. De gezagsverhouding.....	142
4.1. Zelfstandige contracten.....	143
4.1.1. Het probleem van de ‘schijnzelfstandigen’.....	143
4.1.2. De Arbeidsrelatieswet.....	145
4.2. Mandaat in een vennootschap.....	147
Afdeling 3. Uitbreiding, beperking en uitsluiting.....	149
1. Volledige uitbreiding.....	150
1.1. Mandatarissen van niet-commerciële organisaties.....	151
1.2. Kunstenaars.....	152
1.3. Uitzendkrachten.....	154
1.4. Thuisarbeiders.....	155
1.5. De vervoerders.....	157
1.6. Jobstudenten.....	158
1.7. Leerlingen met leercontract.....	159
1.8. Persoonlijke assistenten van personen met een handicap ..	160
1.9. Bursalen.....	160
1.10. Gelegenheidswerkers in begrafenisondernemingen.....	160
1.11. Openbare sector.....	160

2.	Beperkte uitbreidingen	161
2.1.	Overheidspersoneel	161
2.2.	Retroactieve toepassing	162
2.3.	Geneesheren in opleiding tot specialist en tot huisarts	163
2.4.	Plaatselijke mandatarissen	163
2.5.	Onthaalouders	164
3.	Beperkingen aan de toepasselijkheid van de wet	165
3.1.	Leerlingen met leercontract en stagiairs met stagecontract resp. in het kader van de vorming van de middenstand en de vorming tot ondernemingshoofd	165
3.2.	Minderjarigen verboden door een arbeidsovereenkomst	166
3.3.	Dienstboden	166
3.4.	Beroepssportbeoefenaars	167
3.5.	Personeel van het vrij niet-universitair onderwijs	168
3.6.	Academisch personeel van de vrije universiteiten	168
3.7.	Personeel van PMS-centra (nu CLB's) en diensten voor school- of beroepsoriëntering	168
3.8.	Gelegenheidsarbeiders in de land- en tuinbouw	169
3.9.	Gelegenheidswerkers ('extra's' in de horeca)	169
4.	Uitsluitingen	170
4.1.	Arbeid van korte duur	170
4.2.	Bijkomstige betrekkingen	171
Afdeling 4. Territoriaal toepassingsgebied		175
Afdeling 5. Het sociaal statuut der zelfstandigen		176
1.	Inleiding	176
2.	Toepassingsgebied	178
2.1.	Algemene regel	178
2.2.	Mandatarissen van commerciële ondernemingen	181
2.3.	Mandatarissen in openbare en private instellingen	183
2.4.	Helpers, meewerkende echtgenoten en vervangende ondernemers	184
2.4.1.	Helpers	184
2.4.2.	Meewerkende echtgenoten	185
2.4.3.	Vervangende ondernemers	187
2.4.4.	Student-zelfstandige	188
Hoofdstuk 2.		
Bijdragen		189
Afdeling 1. Werknemers en overheidspersoneel		189
1.	Berekeningsbasis	189
1.1.	Het loonbegrip in de RSZ-Wet	190
1.2.	Verruiming bij koninklijk besluit	194

1.2.1.	Enkel vakantiegeld	194
1.2.2.	Dubbel vakantiegeld	195
1.2.3.	Aanvullend vakantiegeld	197
1.2.4.	Enkel vertrekvakantiegeld	198
1.3.	Beperkingen bij koninklijk besluit	198
1.3.1.	Beëindigingsvergoedingen	201
1.3.2.	Kostenvergoedingen en voordelen in natura	202
1.3.3.	Maaltijdcheques	207
1.3.4.	Forfaitaire vervoerskosten	208
1.3.5.	Geschenkcheques	209
1.3.6.	Persoonlijk gebruik van een bedrijfsvoertuig	210
1.3.7.	Werknemersaandelen, winstbewijzen en aandelenopties	210
1.3.8.	Voordeeltarieven voor bedrijfsproducten, -goederen en -diensten	211
1.3.9.	Terbeschikkingstelling van een pc	211
1.3.10.	Door de werkgever gedane stortingen ter financiering van aanvullende verzekeringen	212
1.3.11.	Cultuur- en sportcheques	212
1.3.12.	Ecocheques	213
1.3.13.	Andere	213
2.	Bijdrageberekening	214
2.1.	Uniform en proportioneel	215
2.2.	Werkgevers- en werknemersbijdrage	215
2.3.	Globalisering	216
2.4.	Forfaitaire bijdragen en bijzondere berekeningswijzen	218
2.5.	Bedrag van de bijdragen	219
3.	Invordering van de bijdragen	219
3.1.	Verplichtingen van de werkgevers	220
3.2.	Dimona en LIMOSA	221
3.3.	DMFA en ASR	223
3.4.	Sancties	224
3.5.	Dwangbevel	226
3.6.	Strijd tegen de koppelbazen	227
3.7.	Coöperatieve vennootschappen	229
3.8.	Hoofdelijke aansprakelijkheid van bestuurders in vennootschappen	229
3.9.	Bekendmaking van schuldvorderingen	230
Afdeling 2.	De zelfstandigen	231
1.	Klassieke bijdragen	231
1.1.	Berekeningsbasis	231
1.1.1.	Beroepsinkomen	231
1.1.2.	Aanvang en stopzetting van een activiteit	233

1.2.	Berekeningswijze	234
1.2.1.	Hoofdberoep	234
1.2.2.	Bijberoep.....	235
1.2.3.	Activiteit na de pensioenleeftijd	236
1.3.	Vrijgestelde perioden	236
1.4.	Globaal beheer.....	238
1.5.	Inning van de bijdragen.....	239

Hoofdstuk 3.

Bijzondere crisismaatregelen	243
---	------------

Afdeling 1. Bijdrageverminderingen	245
--	-----

1.	Herverdeling van de sociale lasten	245
2.	De oude 'Maribel'-operatie.....	246
3.	De 'Sociale Maribel'	247
4.	Verminderings socialezekerheidsbijdragen.....	248
5.	Bijdragevermindering voor lage lonen of 'werkbonus'.....	249
6.	Vermindering voor de non-profitsector	249
7.	Vermindering voor werkuitkering	250
8.	Vrijstelling voor wetenschappelijk onderzoek.....	250
9.	Slotbeschouwing.....	250

Afdeling 2. Nieuwsoortige, quasifiscale bijdragen	252
---	-----

1.	Oude vormen van solidariteitsbijdragen	253
2.	Loonmatigingsbijdrage	253
3.	Bijzondere bijdrage voor sociale zekerheid	255
4.	Bijdrage op de pensioenstortingen	256
5.	Aanvullende bijdrage op pensioenstortingen	258
6.	Bijdrage voor tijdelijke werkloosheid	259
7.	Bijdrage voor het persoonlijk gebruik van een bedrijfsvoertuig... ..	259
8.	Bijdrage voor tewerkstelling van studenten.....	261
9.	Bijdrage voor werknemersparticipatie in de winst en het kapitaal .	261
10.	Bijdrage op SWT en aanvullende vergoedingen	261
11.	Andere bijzondere bijdragen.....	262
12.	In de regeling voor zelfstandigen: bijdrage van vennootschappen .	263
13.	In de regeling voor het overheidspersoneel: de responsabilise- ringsbijdrage	264

Afdeling 3. Inhoudingen op de uitkeringen	266
---	-----

1.	Arbeidsongevallen en beroepsziekten.....	266
2.	Afhouding op de kinderbijslag.....	267
3.	Pensioenen.....	268
3.1.	RIZIV-bijdrage	268
3.2.	Bijkomende afhouding op de pensioenen: de solidari- teitsbijdrage	269

4.	Inhouding op invaliditeitsuitkeringen	270
5.	Inhouding op werkloosheidsuitkering met bedrijfstoeslag (vroeger brugpensioen)	271
DEEL III.		
ARBEIDSONGEVALLEN EN BEROEPSZIEKTEN		273
Hoofdstuk 1.		
De arbeidsongevallenregeling		277
Afdeling 1. Situering		277
Afdeling 2. Essentiële kenmerken		280
1.	Fout van werkgever of slachtoffer: in beginsel geen uitsluitings- grond	280
2.	Samengaan met de regelen inzake burgerlijke aansprakelijkheid ..	284
2.1.	Keuze?	284
2.2.	Immunititeit van werkgever en werkmakers inzake burgerlijke aansprakelijkheid	285
2.3.	Bijzonder geval: verkeersongeval op de weg naar of van het werk, dat tevens een arbeidsongeval <i>stricto sensu</i> is. ...	289
3.	Geen dubbele vergoeding	290
4.	De verzekering	292
Afdeling 3. Toepassingsgebied		293
Afdeling 4. Begrip en bewijs		295
1.	Arbeidsongevallen <i>sensu stricto</i>	295
1.1.	Het ongeval	296
1.1.1.	Het letsel	297
1.1.2.	De plotse gebeurtenis	297
1.1.3.	Bewijs en tegenbewijs	300
1.2.	De band met de arbeid	301
1.2.1.	Tijdens en door het feit van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst	301
1.2.2.	Bewijs en tegenbewijs	305
2.	Ongevallen op de weg naar of van het werk	306
2.1.	Begin- en eindpunt van de weg	306
2.2.	Normaal traject	308
2.3.	Trajecten gelijkgesteld met de arbeidsweg	311
Afdeling 5. De preventie		311
Afdeling 6. De schadeloosstelling		313
1.	Prestaties bij letselschade	314
1.1.	Geneeskundige verzorging	314
1.2.	Uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid	316
1.2.1.	Tijdelijke arbeidsongeschiktheid	316

1.2.2.	Volledige tijdelijke arbeidsongeschiktheid	316
1.2.3.	Gedeeltelijke tijdelijke arbeidsongeschiktheid	317
1.2.4.	Genezing	319
1.2.5.	Blijvende arbeidsongeschiktheid	320
1.2.6.	Begrip ‘arbeidsongeschiktheid’	321
1.2.7.	Basisloon	323
1.2.8.	Minimum en maximum	325
1.2.9.	Bijzondere vergoedingsregelingen	326
1.2.10.	Herziening	327
1.2.11.	Uitbetaling	328
1.2.12.	Bijslagen	328
1.3.	Hulp van een derde	329
2.	Overlijden	331
Hoofdstuk 2.		
De beroepsziekten		337
Afdeling 1. Kort historisch overzicht en situering		337
Afdeling 2. Toepassingsgebied <i>ratione personae</i>		338
Afdeling 3. Begrip en bewijs van de beroepsziekte		341
Afdeling 4. Preventie		344
Afdeling 5. Schadeloosstelling		346
Afdeling 6. Cumulatieregelingen		349
Afdeling 7. Betaling en terugvordering		349
Afdeling 8. Arbeidsgerelateerde ziekten		350
Afdeling 9. Asbestfonds		352
DEEL IV.		
GENEESKUNDIGE VERZORGING		355
Inleiding		357
Hoofdstuk 1.		
Toepassingsgebied		361
Afdeling 1. Gerechtigden		362
Afdeling 2. Personen ten laste		366
1.	Recht van personen ten laste	366
2.	Categorieën van personen ten laste	366
2.1.	De echtgenoot of feitelijke partner	367
2.2.	De kinderen	367
2.3.	Ascendenten	368
3.	Voorwaarden	368
4.	Rangorde	369

Hoofdstuk 2.	
Voorwaarden	373
Afdeling 1. Algemene voorwaarden	373
1. Inschrijving bij een ziekenfonds of de Hulpkas	373
2. Wachtijd	374
3. Bijdrage betalen	374
4. Behoud van recht	376
5. De verzekeringskaart	376
Afdeling 2. Bijzondere voorwaarden voor de geneeskundige verzorging	377
1. Zich wenden tot een erkend verstrekker	377
2. Gebruikmaken van de voorgeschreven documenten	377
3. Toelating van de arts-adviseur, vroeger adviserend geneesheer	378
4. Technisch-medische voorschriften	379
4.1. Voorschrift door een arts	379
4.2. Verstrekkingenregister	380
4.3. Toelating of erkenning van de voorziening	380
4.4. Echelonnering	380
4.5. Kwaliteitsnormen	381
Hoofdstuk 3	
Uitsluitingsgronden	383
Afdeling 1. Prestaties in het buitenland verleend	383
Afdeling 2. Schade vergoed op basis van een andere wetgeving	384
1. Principe: cumulatieverbod – Temperingen en grenzen van dit verbod	385
1.1. Eerste tempering: de betaling ‘in afwachting’	386
1.1.1. Beginsel	386
1.1.2. Voorwaarde: mededelingsplicht aan de zijde van het ziekenfondslid	386
1.1.3. Maatregel om cumulatie tegen te gaan: mededelingsplicht aan de zijde van de andere vergoedingsdebiteur	387
1.2. Tweede tempering: de verschilregel	388
1.3. Het cumulatieverbod slaat enkel op dezelfde schade of hetzelfde gedeelte van de schade	388
1.4. Gevolgen van het overtreden van het cumulatieverbod	388
2. Subrogatierecht van het ziekenfonds	390
2.1. Algemene beginselen	390
2.2. Subrogatoire vordering ook tegen een gerechtigde voor schade door deze berokkend aan een persoon te zijnen laste?	391

2.3.	Omvang van het subrogatierecht	392
2.4.	Niet-tegenwerpbaarheid van vergoedingsovereenkomsten .	392
2.5.	Samenloop van de aanspraken van het ziekenfonds en het ongevalslichtoffer.	393
2.6.	Maatregelen om de uitoefening van het subrogatierecht efficiënter te maken.	394
2.6.1.	Behoud door het ziekenfonds van een gedeelte van de ingevorderde bedragen, ten titel van administratiekosten	394
2.6.2.	Invoering (in 1994) van het verkeersongevallen- artikel 29 <i>bis</i> WAM	394
3.	Band tussen de regeling 'schade vergoed door een andere wet- geving' en de ongevallenpreventie.	395
Afdeling 3. Overige redenen van uitsluiting		396
Hoofdstuk 4.		
Prestaties.		397
Afdeling 1. Vergoedbare verstrekkingen		397
Afdeling 2. Nomenclatuur		399
1.	Functie	399
2.	Totstandkoming en wijziging.	401
3.	Bijzonder solidariteitsfonds	402
Afdeling 3. Niet vergoede prestaties		404
Afdeling 4. Bijzondere regels voor bepaalde verstrekkingen		405
1.	Revalidatie en herscholing	405
2.	Klinische biologie en medische beeldvorming	408
3.	Innoverende en nieuwe technieken.	409
4.	Raadpleging met het oog op euthanasie	409
Afdeling 5. Uitgavenbeperking		410
1.	Beperkingen aan de therapeutische vrijheid	410
2.	Sanctionering van overdreven voorschriften.	412
3.	Budgettering	413
4.	Kwaliteitscontrole.	414
5.	Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg, Intermu- tualistisch Agentschap voor Gegevensverwerking en 'eHealth- platform'	415
Afdeling 6. Verzekeringsprestaties		416
1.	Directe of indirecte verstrekking.	416
2.	Mate van tenlasteneming	418
2.1.	De basisregel	418
2.2.	Verhoogde tegemoetkoming (voorkeurtarief).	419
2.3.	Chronisch zieken	420

2.4.	Patiënten met medisch dossier	421
2.5.	Maximumfactuur	421
3.	Gewone verzorging	424
4.	Specialistische verzorging	425
5.	Farmaceutische producten	425
6.	Ziekenhuisverpleging	427
7.	Rust- en verzorgingstehuizen, rustoorden voor bejaarden en dagcentra	429
8.	Palliatieve hulp	429
Hoofdstuk 5.		
Vaststelling van de tarieven		431
Afdeling 1. Geneesheren en tandartsen		431
1.	Totstandkoming van het systeem	431
2.	Totstandkoming en inhoud van de akkoorden	432
2.1.	Totstandkoming	432
2.2.	Inhoud	433
2.3.	Uitbreiding tot niet-verbonden geneesheren	435
3.	‘Sociaal statuut’	437
Afdeling 2. Andere verstrekkers		437
1.	Apothekers, vroedvrouwen en paramedische medewerkers.	437
1.1.	Algemeen	437
1.2.	Apothekers	438
1.3.	Vroedvrouwen, kinesisten en paramedische medewerkers.	439
2.	Farmaceutische producten	439
3.	Ziekenhuizen	442
DEEL V.		
ARBEIDSONGESCHIKTHEID		445
Hoofdstuk 1.		
De ZIV-uitkeringsverzekering		447
Afdeling 1. Uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid		449
1.	De staat van arbeidsongeschiktheid	449
1.1.	Voor werknemers	450
1.1.1.	Arbeidsonderbreking	451
1.1.2.	Vermindering van het verdienvermogen	452
1.1.3.	De referteberoepen	454
1.1.4.	Door intrede of verergering van letsels of functionele stoornissen	454

1.2.	Vermoedens van arbeidsongeschiktheid (art. 100, § 1, vierde tot zesde lid)	455
1.3.	Voor zelfstandigen	456
1.4.	Toelating om aangepaste arbeid te verrichten (werknemers)	459
1.5.	Gedeeltelijke werkhervatting (zelfstandigen)	461
2.	Vaststelling van de arbeidsongeschiktheid	462
2.1.	Algemeen	462
2.2.	Bijzondere gevallen (werknemers)	465
2.3.	Invaliditeit	466
3.	Prestaties (werknemers)	467
3.1.	Berekeningsbasis	468
3.2.	Gezinscategorieën	468
3.3.	Primaire ongeschiktheid	470
3.4.	Invaliditeit	471
3.5.	Hulp van derden	472
3.6.	Minimumuitkering	473
3.7.	Maximumuitkering	473
3.8.	Beroepsherscholing	474
3.9.	Re-integratie	474
4.	Prestaties (zelfstandigen)	475
5.	Voorwaarden en uitsluitingsgronden	476
5.1.	Wachttijd	476
5.2.	Schade gedekt door andere wetgeving	477
5.2.1.	Residuaire karakter	477
5.2.2.	Zelfde schade	478
5.2.3.	Slachtoffer naar gemeen recht minder dan 66% arbeidsongeschikt	479
5.3.	Andere gronden van uitsluiting	480
6.	Cumulatieregelingen (werknemers)	481
	Afdeling 2. Begrafenisuitkering	482
	Afdeling 3. Moederschapsverzekering	482
1.	Werknemers	482
2.	Zelfstandigen	485
 Hoofdstuk 2.		
	Uitkeringen voor gehandicapten	487
	Afdeling 1. Voorwaarden	487
	Afdeling 2. Handicap	488
	Afdeling 3. Inkomensonderzoek	489
	Afdeling 4. Prestaties	491
1.	De inkomensvervangende tegemoetkoming	491

2. De integratietegemoetkoming	491
Afdeling 5. Samenloop met andere uitkeringen	491
DEEL VI.	
WERKLOOSHEID	493
Hoofdstuk 1.	
De eigenlijke werkloosheidsverzekering	495
Afdeling 1. Inleiding	495
Afdeling 2. Totstandkoming van de wetgeving	496
Afdeling 3. Toelaatbaarheidsvereisten	497
1. Wachttijd (art. 30 Werkloosheidsbesluit)	498
1.1. Referteperiode	498
1.2. In aanmerking te nemen arbeidsdagen	500
1.3. Gelijkgestelde dagen	501
2. Jonge werkzoekenden	502
3. Gehandicapten	504
4. Openbare sector	504
5. Vrijstelling van wachttijd	505
Afdeling 4. Toekenningsvoorwaarden	505
1. Afwezigheid van loon en werk (art. 44-51 Werkloosheidsbesluit) ..	506
1.1. Afwezigheid van werk	506
1.1.1. Arbeid voor zichzelf	506
1.1.2. Arbeid voor een derde	508
1.1.3. Artistieke arbeid	509
1.2. Voortzetten van een bijberoep	511
1.3. Afwezigheid van loon	512
1.3.1. Principe	512
1.3.2. Voorlopige uitbetaling	514
2. Onvrijwillig werkloos zijn	515
2.1. Gevallen van niet-onvrijwillige werkloosheid	515
2.2. De passende dienstbetrekking	516
2.2.1. Reglementaire criteria (art. 22-33 Toepassings-	
besluit Werkloosheid)	517
2.2.2. Criteria ontwikkeld door de rechtspraak	521
2.3. Verlaten van een passende dienstbetrekking zonder	
wettige reden	521
2.4. Ontslag wegens foutieve houding	523
2.5. Weigering van een aangeboden passende dienstbetrekking	524
2.6. Sanctionering	525
3. Beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt	528
3.1. Algemeen	528

3.2.	Inschrijving als werkzoekende (art. 58 Werkloosheids-	
	besluit)	529
3.3.	Zoeken naar werk	531
4.	Arbeidsgeschiedt	533
5.	Leeftijdsvoorwaarden	534
6.	Uitsluiting van bepaalde perioden	535
7.	Zich aan de controle onderwerpen	536
8.	Niet langdurig werkloos zijn	536
9.	Niet veroorzaakt door staking of lock-out	537
10.	Andere voorwaarden	538
10.1.	Algemeen	538
10.2.	Beschikbaarheid voor plaatselijk werkgelegenheids-	
	agentschap	539
11.	Vrijstelling van toekenningsvoorwaarden	540
Afdeling 5.	Het bedrag van de uitkering	541
1.	Volledige, deeltijdse en tijdelijke werklozen	542
1.1.	Voltijdse werknemers en gelijkgestelden	542
1.2.	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten	542
1.3.	Vrijwillig deeltijdse werknemers	543
1.4.	Tijdelijke werkloosheid	544
2.	De eigenlijke werkloosheidsuitkering	545
2.1.	Gezinscategorieën	545
2.2.	Referteloon	547
2.3.	Werkloosheidsperioden	549
2.4.	Bedrag van de uitkering	550
2.5.	Overeenstemming met EU-recht	551
2.6.	Cumulatieregeling	551
3.	Inkomensgarantie-uitkering (IGU)	552
4.	Inschakelingsuitkering en overbruggingsuitkering	552
5.	Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT)	553
6.	Onderbrekingsuitkering	554
7.	Opleidingspremies	555
8.	Mobiliteitstoelage	556
9.	Jeugdvakantie-uitkering	556
10.	Seniorvakantie-uitkering	557
11.	Mobiliteits- en kinderopvangtoelage	557
12.	Opvanguitkering onthaalouders	557
13.	Diverse bijzondere uitkeringen	558

Hoofdstuk 2.	
Bijzondere regeling voor zelfstandigen: het overbruggingsrecht	561
Afdeling 1. Toepassingsgebied	562
Afdeling 2. Toekenningsvoorwaarden	563
Afdeling 3. Prestaties	564
Afdeling 4. Betaling	564
Hoofdstuk 3.	
Het recht op maatschappelijke integratie	567
Afdeling 1. Voorwaarden	568
1. Nationaliteit	568
2. Leeftijd	569
3. Verblijf	570
4. Onvoldoende bestaansmiddelen	570
4.1. Principe	571
4.2. Personen van wie de bestaansmiddelen worden aange- rekend	571
4.3. Vrijgestelde bestaansmiddelen	573
4.4. Bijzondere aanrekeningsregels	574
5. Werkbereidheid	575
6. Rechten laten gelden op andere prestaties	575
7. Aanvaarden van een integratieproject	576
7.1. Contractueel karakter?	577
7.2. Studenten	578
Afdeling 2. De prestatie	579
1. De leeftijd van 25 als cruciale leeftijd	579
2. Maatschappelijke integratie door tewerkstelling	579
3. Maatschappelijke integratie door toekenning van het leefloon	580
3.1. Basisbedragen	580
3.2. Installatiepremie	582
Afdeling 3. Procedure	582
1. Territoriaal bevoegd OCMW	583
2. Aanvraag	584
3. Beslissing en betaling	585
4. Beroep	586
Afdeling 4. Sancties	586
Afdeling 5. Terugvordering	587
1. Bij de gerechtigde zelf	587
2. Bij de onderhoudsplichtigen van de gerechtigde	588
3. Bij andere personen	590
Afdeling 6. Financiering	590

DEEL VII.	
PENSIOENEN	593
Inleiding	595
Afdeling 1. Pensioenopvattingen	595
Afdeling 2. Pensioensoorten	598
Afdeling 3. Pensioenfinanciering	599
Afdeling 4. Pensioenharmonisatie	601
Hoofdstuk 1.	
Werknemerspensioenen	605
Afdeling 1. Het rustpensioen	605
1. Toepassingsgebied	605
1.1. Werknemers en gelijkgestelden	605
1.2. In België tewerkgesteld	605
2. Voorwaarden tot het verkrijgen van een rustpensioen	606
2.1. De pensioenleeftijd	606
2.1.1. Geen onderscheid mannen-vrouwen	606
2.1.2. Vervroegd pensioen	607
2.2. Stopzetting van de beroepsactiviteit	608
2.3. Verblijf in België	608
3. Bedrag en berekening van het rustpensioen	609
3.1. De loopbaan	609
3.1.1. Perioden van effectieve arbeid	610
3.1.2. Gelijkgestelde perioden	610
3.1.3. Geregulariseerde perioden	612
3.1.4. Eenheid van loopbaan	613
3.2. Het loon	614
3.2.1. Reëel en fictief loon	614
3.2.2. Loonplafond	615
3.3. De gezinstoestand	615
3.3.1. Algemeen	615
3.3.2. Feitelijke scheiding en echtscheiding	616
3.4. Minima	617
3.5. Herwaardering	619
3.5.1. Indexering	619
3.5.2. Welvaartsvastheid	619
4. Forfaitair vakantiegeld	620
Afdeling 2. Het overlevingspensioen en de overgangsuitkering	620
1. Opvatting	620

2.	Het eigenlijke overlevingspensioen	622
2.1.	Voorwaarden	622
2.2.	Bedrag en berekening	623
2.3.	Cumulatieregelen	623
3.	Overgangsuitkering	624

Hoofdstuk 2.

De zelfstandigen	627
-------------------------------	------------

Afdeling 1. Historiek	627
-----------------------------	-----

Afdeling 2. Toepassingsgebied	630
-------------------------------------	-----

Afdeling 3. Voorwaarden voor het rustpensioen	631
---	-----

1.	Pensioenleeftijd	631
2.	Stopzetting beroepsactiviteit	631
3.	Verblijf in België	631

Afdeling 4. Bedrag en berekening van het rustpensioen	632
---	-----

1.	De pensioenloopbaan	633
1.1.	Perioden van effectieve arbeid	633
1.2.	Gelijkgestelde perioden	634
1.3.	Eenheid van loopbaan	635
2.	De beroepsinkomsten	635
3.	Afschaffing van het onderzoek naar de bestaansmiddelen	636
4.	Minimumpensioen	637
5.	Herwaardering	637

Afdeling 5. Het overlevingspensioen	638
---	-----

Afdeling 6. Gescheiden echtgenoten	638
--	-----

Afdeling 7. Aanvraag en uitbetaling	638
---	-----

Hoofdstuk 3.

Pensioenen overheidspersoneel	639
--	------------

Afdeling 1. Historische achtergrond	639
---	-----

Afdeling 2. De rustpensioenen	641
-------------------------------------	-----

1.	Pensioenleeftijd	642
2.	Stopzetting van de arbeid	643
3.	Individueel recht	643
4.	Pensioenloopbaan	644
5.	Pensioenbreuk	645
6.	Berekeningsbasis	646
7.	Perequatie	647
8.	Minimumpensioen	647
9.	Maximumbedrag	648
10.	Vakantiegeld	648

Afdeling 3. De overlevingspensioenen	648
1. Rechthebbenden	648
2. Voorwaarden	649
3. Loopbaan	650
4. Berekeningswijze	650
5. Cumulatieregelen	651
5.1. Overlevingspensioen + rustpensioen	651
5.2. Overlevingspensioen + beroepsactiviteit	652
5.3. Overlevingspensioen + vervangingsinkomen	652
5.4. Meerdere overlevingspensioenen uit opeenvolgende huwelijken	652
5.5. Meerdere overlevingspensioenen uit meerdere ambten uitgeoefend door de overledene	652
5.6. Samenloop tussen verschillende wezen	653
5.7. Samenloop tussen overlevende echtgenoot en wezen uit vorig huwelijk	653
5.8. Samenloop van gescheiden echtgenoot met wezen uit vorig huwelijk van de overledene	653
5.9. Samenloop van overlevende echtgenoot met gescheiden echtgenoot	653
Afdeling 4. Het invaliditeitspensioen in de overheidssector	654
1. Lichamelijke ongeschiktheid	654
2. Bedrag	655
Hoofdstuk 4.	
De inkomensgarantie voor ouderen	657
Afdeling 1. Toepassingsgebied en voorwaarden	657
1. Nationaliteit en verblijf	657
2. Leeftijd	658
Afdeling 2. Prestaties	659
1. Bedrag	659
1.1. Basisbedrag	659
1.2. Verwarmingstoelage	661
1.3. Indexering en herwaardering	661
2. Aanrekening van de bestaansmiddelen	662
2.1. Bestaansmiddelen van wie?	662
2.2. Welke bestaansmiddelen?	663
Afdeling 3. Aanvraag en beslissing	664
Afdeling 4. Financiering	665

DEEL VIII.	
SUPRANATIONAAL EN REGIONAAL RECHT	667

Hoofdstuk 1.

Europees recht	671
-----------------------------	-----

Afdeling 1. Harmonisatie van de sociale zekerheid	671
---	-----

1. Sociale zekerheid als grondrecht	671
---	-----

1.1. Het Europees Sociaal Handvest	672
--	-----

1.2. Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.	673
---	-----

1.3. EU-Handvest van de Grondrechten	675
--	-----

2. Minimumnormen inzake sociale zekerheid	676
---	-----

2.1. Internationale en Europese minimumbepalingen	676
---	-----

2.2. De Europese Unie en sociale zekerheid: in principe geen harmonisatie	677
--	-----

2.3. Gelijke behandeling van mannen en vrouwen.	679
--	-----

Afdeling 2. Coördinatie van de sociale zekerheid	681
--	-----

1. Problemen voor migrerende personen: noodzaak voor oplossingen	681
--	-----

2. De Europese coördinatievoorzieningen	687
---	-----

2.1. Gelijke behandeling onderdanen	688
---	-----

2.2. Toepasselijke wetgeving.	688
------------------------------------	-----

2.3. Territorialiteit en uitvoer van uitkeringen	689
--	-----

2.4. Behoud van rechten die een persoon aan het verwerven is .	694
--	-----

Hoofdstuk 2.

Regionaal recht	695
------------------------------	-----

Afdeling 1. De staats hervorming.	695
--	-----

Afdeling 2. De zorgverzekering (thans het 'zorgbudget voor zwaar zorg- behoevenden' in de 'Vlaamse sociale bescherming')	696
---	-----

Afdeling 3. De voorzieningen voor gehandicapten	699
---	-----

1. Resterende federale regeling	700
---------------------------------------	-----

2. Geregionaliseerde regelingen	700
---------------------------------------	-----

Afdeling 4. De kinderbijslag.	702
------------------------------------	-----

1. De federale regeling	704
-------------------------------	-----

1.1. De voorwaarden om rechthebbende te zijn	704
--	-----

1.1.1. Rechthebbenden	704
-----------------------------	-----

1.1.2. Pluraliteit van rechthebbenden.	705
---	-----

1.1.3. Wijziging van voorrang	705
-------------------------------------	-----

1.2. Voorwaarden om rechtgevende te zijn	706
--	-----

1.2.1. Voorwaarde van verhouding tot een rechtheb- bende	706
---	-----

1.2.2. Voorwaarde van leeftijd	707
--------------------------------------	-----

1.2.3.	Beroepsactiviteit van het kind	707
1.2.4.	Voorwaarde van territorialiteit	708
1.3.	Voorwaarden om bijslagtrekkende te zijn	708
1.4.	Prestaties	710
1.4.1.	De kinderbijslag	710
a.	Basisbedrag	710
b.	Verhogingen	712
c.	Toeslagen	714
1.4.2.	Het kraamgeld en de adoptiepremie	715
1.4.3.	De schoolpremie	716
2.	De geregionaliseerde regelingen	716
2.1.	Wetgeving	716
2.2.	Toepassingsgebied	717
2.3.	Organisatie	718
2.4.	Inhoud van de regelingen	718
2.4.1.	Basisbedrag	719
2.4.2.	Kraamgeld en adoptiepremie	719
2.4.3.	Wezenbijslag	719
2.4.4.	Gehandicapte kinderen	719
2.4.5.	Geplaatste kinderen	719
2.4.6.	Kinderen van gehandicapten, invaliden of werk- lozen	720
2.4.7.	Kinderen van grote gezinnen/eenoudergezin- nen/behoeftegen	720
2.4.8.	De schoolpremie	720
2.4.9.	Andere	721
2.4.10.	Slotsom	721
	<i>Zaakregister</i>	723

LIJST VAN VERKORT GECITEERDE WETGEVING

AKBW

Gecoördineerde wet van 19 december 1939 over de kinderbijlagen

Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid

Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, *BS* 2 juli 1981

Arbeidsongevallenbesluit

KB 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, *BS* 28 december 1971, err. *BS* 7 januari 1972 en 29 maart 1972

Arbeidsongevallenwet

Arbeidsongevallenwet 10 april 1971, *BS* 24 april 1971

Beroepsziektenwet

Wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten, gecoördineerd op 3 juni 1970, *BS* 27 augustus 1970, err. *BS* 18 september 1970

Besluit Inkomensgarantie Ouderen

KB 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen, *BS* 31 mei 2001 (ed. 2)

Besluit Maatschappelijke Integratie

KB 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie, *BS* 31 juli 2002

Besluit Sociaal Statuut der Zelfstandigen

KB 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, *BS* 28 december 1967

Besluit Tegemoetkomingen Gehandicaptten

KB 6 juli 1987 betreffende de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming, *BS* 8 juli 1987, err. *BS* 6 augustus 1987

EVRM

Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend te Rome, op 4 november 1950, goedgekeurd bij wet 13 mei 1955, *BS* 19 augustus 1955, err. *BS* 19 juni 1961

Ger.W.

Gerechtelijk Wetboek – Wet 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967

OCMW-Wet

Organieke wet 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, *BS* 5 augustus 1976, err. *BS* 26 november 1976

Pensioenbesluit Werknemers

KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, *BS* 16 januari 1968

Pensioenbesluit Zelfstandigen

KB 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, *BS* 10 januari 1968

Pensioenwet Overheidspersoneel

Algemene wet 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen, *Bull.Off.* 1844, nr. 157

Pensioenwet Werknemers

KB nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, *BS* 27 oktober 1967

Pensioenwet Zelfstandigen

KB nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, *BS* 14 november 1967

RSZ-besluit

KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, *BS* 5 december 1969, err. *BS* 22 december 1970

RSZ-wet

Wet 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, *BS* 25 juli 1969

Sociaal Statuut der Zelfstandigen

KB nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, *BS* 29 juli 1967

Werkloosheidsbesluit

KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, *BS* 31 december 1991, err. *BS* 13 maart 1992

Wet Handvest Sociaal Verzekerde

Wet 11 april 1995 tot invoering van het 'handvest' van de sociaal verzekerde, *BS* 6 september 1995

Wet Inkomensgarantie Ouderen

Wet 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen, *BS* 29 maart 2001

Wet Maatschappelijke Integratie

Wet 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, *BS* 31 juli 2002

Wet Tegemoetkomingen Gehandicapten

Wet 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, *BS* 1 april 1987, err. *BS* 6 augustus 1987

Ziekteverzekeringsbesluit

KB 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, *BS* 31 juli 1996

Ziekteverzekeringswet

Wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, *BS* 27 augustus 1994

